

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра економіки і бізнесу

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Публічне управління та адміністрування»

доц. Людмила ЄФІМЕНКО

30 серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Е&Б

доц. Лариса БОЛТЯНСЬКА

30 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
за ОПП «Публічне управління та адміністрування»
(на основі повної загальної середньої освіти)
Факультет економіки та бізнесу

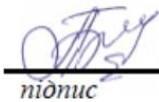
2023 – 2024 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування» (на основі повної загальної середньої освіти). – Запоріжжя, ТДАТУ – 13 с. – 0,81 у.д.а.

Розробник: ст. викладач Васильченко О.О.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри Е&Б
Протокол від “30” серпня 2023 року №1
Завідувач кафедри економіки і бізнесу

к.е.н., доцент

підпис

Лариса БОЛТЯНСЬКА

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за ОПП «Публічне управління та адміністрування» (на основі повної загальної середньої освіти) для ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Протокол № 1 від 4 вересня 2023 року

Голова методичної комісії, доц.

Юлія ВОРОНІНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 4	Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		2	3-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота студента – 8 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	80 год.
		Форма контролю: диференційний залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: викладання навчальної дисципліни «Економіка» є формування системи наукових поглядів на господарську систему підприємства, основних умінь по ефективному використанню ресурсів підприємства з метою отримання прибутку та підвищення конкурентоспроможності підприємства. При цьому майбутнім фахівцям необхідно отримати спеціальні економічні знання щодо способів виживання підприємства в умовах економічної кризи: реструктуризації, санації та процедури банкрутства суб'єктів господарювання, створення комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Предмет дисципліни: засади та закономірності функціонування організації як господарської системи, методи планування та управління діяльністю підприємства з метою підвищення його ефективності.

Завдання курсу: отримання студентами базових знань про економічний механізм функціонування підприємств різних типів, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності; вивчення теорії та практики діяльності підприємства, управління ним у

конкурентному середовищі, формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку суб'єкта підприємництва.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері економічного консалтингу та бізнес-економіки, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Фахові компетентності:

ФК5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

ФК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

Програмні результати навчання:

РН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, стандартом вищої освіти спеціальності економічних засад розвитку суспільства.

РН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

РН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

Soft skills:

- навички самостійної роботи, самоорганізація;
- логічне та критичне мислення;
- відповідальність та доброчесність;
- навички міжособистісного спілкування, вміння працювати в команді.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Публічне управління та адміністрування».

Перелік навчальних дисциплін, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти: «Фінанси підприємств», «Економіка та організація інноваційної діяльності».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Підприємство в сучасній системі господарювання. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства»

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. [2, 4, 9, 13]

Підприємство, засновницький договір, статут, положення, колективний договір, статутній капітал, організаційно – правові форми підприємств, види підприємств: за формою власності, за розміром за видом діяльності; одноосібне володіння, види господарських товариств: товариства з повною відповідальністю, товариство з обмеженою відповідальністю, командитне товариства; види акціонерних товариств: закрите акціонерне товариства, відкрите (публічне) акціонерне товариство.

Тема 2. Підприємництво. Механізм створення власної справи. [3, 6, 12]

Підприємництво, теорії підприємництва, риси підприємця, види підприємницької діяльності, принципи підприємництва, суб'єкт підприємницької діяльності, об'єкт підприємницької діяльності, фінансування підприємницької діяльності, державна реєстрація, ліцензування.

Тема 3. Капітал підприємства. [1, 2, 13]

Основні фонди, первісна вартість основних фондів, залишкова вартість основних фондів, балансова вартість основних фондів, оборотні фонди, нематеріальні активи та ресурси підприємства, фізичне зношення основних фондів, моральне зношення основних фондів підприємства, амортизація, норма амортизації, методи нарахування амортизації, нормування основних фондів, боротні кошти, методи розрахунку нормативів оборотних коштів, норматив оборотних коштів у виробничих запасах, швидкість обертання оборотних коштів, коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, оптимізація виробничих запасів.

Тема 4. Персонал підприємства. Організація та стимулювання праці. [1, 3, 11]

Трудові ресурси, персонал підприємства, професія, спеціальність, система управління персоналом, явочна чисельність персоналу, облікова та середньооблікова чисельність персоналу, продуктивність праці, рівень продуктивності праці, мотивація, фактори мотивації, система мотивації праці, оплата праці, основна та додаткова заробітна праця, тарифно-кваліфікаційний розряд ,тарифна сітка, відрядна форма оплати праці, погодинна форма оплати праці,

преміальна система, доплати і надбавки.

Тема 5. Інвестиційна діяльність підприємства. [1, 3, 9, 12]

Інвестиції, фінансові інвестиції, реальні інвестиції, зовнішні прямі інвестиції, портфельні інвестиції, цінні папери, акції, облігації, казначейські зобов'язання, векселі, ощадні сертифікати, фондовий ринок, фондова біржа, ліцензійна угода, контрольний пакет акцій, інвестиційний проект.

Тема 6. Інноваційна діяльність підприємства. [13, 14, 16, 17]

Інновації, види інновацій, інноваційний процес, інноваційний цикл, фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, дослідно-конструкторські роботи, промислове освоєння, моніторинг інновацій, інноваційний продукт, інноваційне підприємство, ефективність інноваційної діяльності, інноваційна інфраструктура.

Змістовий модуль 2. «Ефективність діяльності підприємства і забезпечення його розвитку»

Тема 7. Витрати виробництва і реалізації продукції. Ціноутворення. [2, 4, 13]

Витрати, поточні витрати, собівартість, загальні витрати, витрати на одиницю продукції, граничні витрати, постійні витрати, змінні витрати, управління витратами, критичний обсяг виробництва, точка безбитковості, валові витрати, кошторис виробництва, собівартість валової продукції, собівартість товарної продукції, виробнича собівартість, комерційна собівартість, ціна, договірні, ціни, вільні ціни, роздрібні та оптові ціни, методи ціноутворення.

Тема 8. Виробнича програма підприємства. [1, 3, 10, 12]

Номенклатура продукції, товарна продукція, валова продукція, чиста продукція, виробнича програма, основні показники виробничої програми, асортимент, валовий оборот підприємства, внутрішньозаводський оборот, незавершене виробництво, планування виробничої програми, оптимальна виробнича програма, виробнича потужність.

Тема 9. Фінансова діяльність підприємства. [2, 4, 7]

Фінанси підприємства, фінансові ресурси, грошові фонди, статутній фонд, амортизаційний фонд, фонд оплати праці, власні ресурси, залучені ресурси, доходи підприємства, види доходів, прибуток, валовий, чистий та операційний прибуток, актив, пасив, рентабельність, ефективність виробництва, податки та збори.

Тема 10. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. [4, 7, 11, 12]

Конкурентоздатність підприємства, конкурентоздатність продукції, конкурентні переваги, комплексна оцінка конкурентоспроможності підприємства(КСП), рівні, критерії і методи оцінки КСП, інтегральний показник рівня конкурентоспроможності створюваного продукту, оцінка КСП за показниками фінансово-господарського стану, оцінка ринкової частки та конкурентної позиції підприємства.

Тема 11. Планування діяльності підприємства. Бізнес-план. [2, 4, 8]

Планування, суб'єктом планування, об'єктом планування, цілі та принципи планування, планування виробничої діяльності підприємства. розроблення виробничої програми, стратегічне планування, тактичне планування, бізнес-план, планування комерційної (маркетингової) діяльності підприємства, розроблення маркетингової програми.

Тема 12. Антикризова діяльність підприємства. [2, 4, 7]

Реструктуризація підприємства, часткова реструктуризація, управлінська реструктуризація, технічна реструктуризація, економічна життєдіяльність підприємства, фінансова життєдіяльність підприємства, організаційно-правова, оперативна та стратегічна реструктуризація, санація, етапів життєвого циклу конкурентної переваги фірми, банкрутство, причини банкрутства, симптоми банкрутства, етапи порушення справи про банкрутство, ціна фірми, боржник, кредитор, сенатор.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			лекції	ПР	СРС	
Змістовий модуль 1. Підприємство в сучасній системі господарювання. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства						
1	Лекція 1	Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	1	-	-	2
		Тема 2. Підприємництво. Механізм створення власної справи	1	-	-	
	Практичне заняття 1	Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання	-	1	-	4,8
		Тема 2. Підприємництво. Механізм створення власної справи	-	1	-	
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі по темам 1,2	-	-	8	2
2	Лекція 2	Тема 3. Капітал підприємства	2	-	-	1,0
	Практичне заняття 2	Тема 3. Капітал підприємства	-	2	-	4,8
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі по темі 3	-	-	8	2,0
3	Лекція 3	Тема 4. Персонал підприємства. Організація та стимулювання праці	2	-	-	1,0
	Практичне заняття 3	Тема 3. Капітал підприємства	-	2	-	4,8
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі по темі 4	-	-	8	2,0
4	Лекція 4	Тема 5. Інвестиційна діяльність підприємства	2	-	-	1,0
	Практичне заняття 4	Тема 4. Персонал підприємства. Організація та стимулювання праці	-	2	-	4,8
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі по темі 5	-	-	8	2,0

5	Лекція 5	Тема 6. Інноваційна діяльність підприємства	2	-	-	2
	Практичне заняття 5	Тема 5. Інвестиційна діяльність підприємства	-	1	-	4,8
		Тема 6. Інноваційна діяльність підприємства	-	1	-	
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарійта виконати тести на порталі по темі 6	-	-	8	2,0
6,7	ПМК 1		-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 – 60 год.			10	10	40	50
Змістовий модуль 2. Ефективність діяльності підприємства і забезпечення його розвитку						
8	Лекція 6	Тема 7. Витрати виробництва і реалізації продукції. Ціноутворення	2	-	-	1,0
	Практичне заняття 6	Тема 7. Витрати виробництва і реалізації продукції. Ціноутворення	-	2	-	4,8
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарійта виконати тести на порталі по темі 7	-	-	8	2,0
9	Лекція 7	Тема 8. Виробнича програма підприємства	2	-	-	1,0
	Практичне заняття 7	Тема 8. Виробнича програма підприємства	-	2	-	4,8
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарійта виконати тести на порталі по темі 8	-	-	8	2,0
10	Лекція 8	Тема 9. Фінансова діяльність підприємства. Основні фінансові результати.	2	-	-	1,0
	Практичне заняття 8	Тема 9. Фінансова діяльність підприємства. Основні фінансові результати.	-	2	-	4,8
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарійта виконати тести на порталі по темі 9	-	-	8	2,0
11	Лекція 9	Тема 10. Оцінка конкурентоспроможності підприємства	2	-	-	1,0
	Практичне заняття 9	Тема 10. Оцінка конкурентоспроможності підприємства	-	2	-	4,8

11	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарійта виконати тести на порталі по темі 10	-	-	8	2,0
12	Лекція 10	Тема 11. Планування діяльності підприємства. Бізнес-план	1	-	-	2
		Тема 12. Антикризова діяльність підприємства. Економічна безпека підприємства	1	-	-	
	Практичне заняття 10	Тема 11. Планування діяльності підприємства. Бізнес-план	-	1	-	4,8
		Тема 12. Антикризова діяльність підприємства. Економічна безпека підприємства	-	1	-	
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі	-	-	8	2,0
13,14	ПМК 2		-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			10	10	40	50
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.			20	20	80	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Поняття та правові основи функціонування підприємства.
2. Класифікація підприємств.
3. Об'єднання підприємств
4. Сутність та роль підприємницької діяльності в суспільстві.
5. Риси підприємця.
6. Теорії підприємництва.
7. Механізм створення власної справи.
8. Фінансування підприємництва.
9. Державна реєстрація ФОП.
10. Державна реєстрація юридичної особи.
11. Сутність та структура капіталу підприємства.
12. Основні фонди підприємства. Показники ефективності використання.
13. Зношення основних фондів підприємства. Амортизація.
14. Сутність та структура та оборотних коштів підприємства.
15. Ефективність використання оборотних коштів підприємства.
16. Персонал підприємства: поняття, класифікація, структура.

17. Аудит персоналу.
18. Продуктивність праці та резерви її підвищення.
19. Організація оплати праці.
20. Мотивація праці
21. Сутність інвестицій та види інвестицій.
22. Інвестиційної діяльності. Джерела фінансування інвестицій.
23. Ефективність інвестицій: сутність та методи оцінювання.
24. Сутність інновацій, їх види та роль у розвитку підприємств. Інноваційний процес.
25. Інноваційна діяльність підприємства та її інфраструктура.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Поняття та класифікація витрат. Собівартість продукції.
1. Система цін на продукцію фірми.
2. Методи ціноутворення.
3. Виробнича програма, її сутність та основні поняття.
4. Планування виробничої програми.
5. Виробнича потужність, її місце і роль у виробничій програмі підприємства
6. Фінанси підприємства. Грошові фонди, джерела формування, напрями використання.
7. Доходи підприємства: поняття, види, джерела.
8. Податки та збори до державного і місцевих бюджетів, позабюджетних фондів.
9. Прибуток: сутність, види, формування і розподіл.
10. Рентабельність, її види.
11. Фінансова звітність підприємств України.
12. Оцінка фінансового стану підприємства.
13. Показники ділової активності підприємства.
14. Оцінка вартості підприємства і бізнесу.
15. Поняття конкурентоспроможності і конкурентних переваг підприємства.
16. Оцінка ринкової частки та конкурентної позиції підприємства.
17. Конкурентна діагностика.
18. Комплексна оцінка конкурентоспроможності підприємства (КСП).
19. Сутність і цілі планування. Система планів підприємства.
20. Бізнес-план підприємства: сутність, функції, основні розділи, порядок(етапи) розроблення.
21. Підприємство в умовах кризових ситуацій. Банкрутство та ліквідація підприємства.
22. Санація підприємства.
23. Реструктуризація підприємства.
24. Економічна безпека підприємства: сутність і види. Основні ризики та загрози господарській діяльності підприємства.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Х.: ХНУВС. 2017. 192 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор -Видавництво, 2016. 378 с.
3. Економіка підприємства / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. — К.: Вид-во КНЕУ, 2015.- 528с.
4. Економіка підприємства / За ред. В.І. Гринчуцького . – К: ЦУЛ, 2019. – 304 с.
5. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. Б. Юрченко, Р. С. Кравчук, І. Б. Запухляк, І. І. Василик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. - 377 с.
6. Економіка підприємства : навч. посіб., практикум / Я. С. Витвицький, У. Я. Витвицька, Н. О. Гавадзин, Р. Р. Зелінський ; Петренко В. П., ред. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 306 с.
7. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В.. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 620 с.
8. Економіка підприємства: [навчальний посібник] / В.В. Горлачук, І.Г. Яненко. – Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 344с.
9. Економіка підприємства: навч. Посібник / О.В. Березін, Л.М. Березіна, Н.В. Бутенко. – К.: Знання, 2015. – 390 с. 13.
10. Економіка підприємства: підручник / за ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2016. – 614с.
11. Іванілов О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 728 с.
12. Кузьмин, В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум / В. М. Кузьмин. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 51 с.
13. Орлов П. А. Экономика предприятия: Учеб. пособие / П. А. Орлов, Т. П. Прохорова, Р. А. Коломиец, Т. И. Притыченко, В. П. Дуравкин, О. В. Шалабанов, В. М. Щетинин, Г. А. Холодний, О. П. Орлов; [Под общ. ред. П. А. Орлова. — Харьков: РИО ХГЗУ, 2000. — 400 с.
14. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Допоміжна:

1. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 292 с.
2. Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини / Геращенко О.М. Харків: Видавництво Фоліо, 2016 р. - 303 с.
3. Економіка підприємства : практикум / Г. В. Соломіна. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. – 142 с.
4. Кузьмин, В. М. Основи економіки та організації виробництва : практикум / В.

- М. Кузьмин. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 61 с.
5. Кулик, Т. П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. / Т. П. Кулик. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 232 с.
6. Музиченко А.С. Інвестиційна діяльність в Україні: Навч. пос. - К.: Кондор, 2015. - 406 с.
7. Планування і контроль на підприємстві : практикум / Б. В. Гречаник, Ю. В. Буй, І. В. Мельничук, М. Д. Федішин ; 2-га ред. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 207 с.
8. Ткаленко Н.В., Ремньова Л.М., Маргасова В.Г., Виговська В.В., Ніколаєнко Ю.В. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Видання друге, доповнене і перероблене. –К.: Кондор-Видавництво, 2016.-232 с.
9. Управління якістю: навчальний посібник / Г. І. Капінос, І. В. Грабовська. – К. : Кондор-Видавництво, 2016. – 278 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Велика економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economics.com.ua>
2. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=486>
3. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
4. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>
5. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>